



Regeringskansliet,
Försvarsdepartementet
samt sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare
Departementsråd Jenny Timerdal

Ert datum
2025-08-07

Er beteckning
Fö2025/01190

Vårt tjänsteställe, handläggare
HKV FST JUR Agneta Stenborg,
agneta.stenborg@mil.se

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Försvarsmaktens remissvar över betänkandet Redo! En utredning om personalförsörjningen av det militära försvaret (SOU 2025:86)

Försvarsmakten har tagit del av betänkandet och lämnar följande synpunkter.

Sammanfattning

Försvarsmakten är i huvudsak positiv till förslagen i utredningen eftersom de skapar bättre förutsättningar för att utveckla Försvarsmaktens förmåga, särskilt i högre beredskap.

Försvarsmakten delar inte helt utredningens bedömningar inom främst följande områden.

- Försvarsmakten vill ha större möjligheter att använda reservofficerare.
- Tjänstgöringsskyldighet för tidvis tjänstgörande behöver både likriktas och regleras i författning, inte bara i avtal.
- Ett studieekonomiskt incitament bör införas för GSS/K som fullgör sitt sexåriga anställningsavtal.
- Civilplikt bör kunna fullgöras inom fler områden i Försvarsmakten än vad utredningen föreslår.

Avsnitt 7 Den militära grundutbildningens innehåll och längd

Försvarsmakten ser positivt på att utredningen bedömer att nuvarande bestämmelser medger att Försvarsmakten kan anpassa grundutbildningen med värnplikt efter myndighetens behov och att Försvarsmakten inom författningsreglerade tidsramar kan förlänga grundutbildningen med en

(AST)



avslutande tjänstgöringsperiod i beredskap. Vidare delar Försvarsmakten utredningens uppfattning att värnpliktiga under en avslutande tjänstgöringsperiod i beredskap ska få högre dagersättning.

Avsnitt 8 Beredskapstjänstgöringens omfattning

Försvarsmakten tillstyrker förslaget om utökad möjlighet att ianspråkta värnpliktiga för beredskapstjänstgöring.

Avsnitt 9 Kvarstående värnplikt vid höjd beredskap och förlängd värnplikt för officerare

Försvarsmakten tillstyrker förslaget om kvarstående skyldighet att fullgöra värnplikt för dem som fullgör beredskapstjänstgöring eller krigstjänstgöring vid höjd beredskap. Vidare tillstyrks förslaget om förlängd skyldighet att fullgöra värnplikt för tidigare anställda yrkesofficerare och reservofficerare.

Avsnitt 10 Krigsplacering av värnpliktiga i personalreserven

Försvarsmakten tillstyrker förslaget om införande av en värnpliktsreserv som inte ska vara begränsad i tid då det bidrar till att skapa större personella reserver för krigsorganisationen och även skapar nytta för övriga totalförsvaret.

Avsnitt 11 Villkoren för totalförsvarspliktiga

Försvarsmakten ställer sig positiv till utredningens förslag om höjning och indexreglering av ersättningen som utgår till värnpliktiga under tjänstgöring samt de föreslagna höjningar av övriga förmåner som direkt och indirekt följer av utredningens förslag.

För att de totalförsvarspliktiga i så stor utsträckning som möjligt ska bli ekonomiskt kompenserade för hela det inkomstbortfall som tjänstgöringen innebär föreslår Försvarsmakten ytterligare en ändring av förordningen (1995:239) om förmåner till totalförsvarspliktiga. Enligt den av utredningen föreslagna lydelsen av 2 kap. 2 § förordningen om förmåner till totalförsvarspliktiga ska en totalförsvarspliktig som fullgör annan tjänstgöring än grundutbildning med värnplikt eller civilplikt erhålla dagpenning som motsvarar dennes sjukpenninggrundande inkomst (SGI) enligt 25 och 26 kap. socialförsäkringsbalken delad med 365. Försvarsmakten föreslår att taket för intjänande av SGI, som enligt 25 kap. 5 § socialförsäkringsbalken är tio prisbasbelopp, istället ska uppgå till tio *inkomstbasbelopp* (58 kap. 27 § socialförsäkringsbalken) vid beräkning av dagpenning. Detta skulle i större utsträckning trygga den ekonomiska situationen för flera av de totalförsvarspliktiga under tjänstgöringen vilket bidrar till att öka motivationen och stärka försvarsviljan.



Utredningen anser också att det finns skäl att se över nivån för dagersättningen till officersaspiranter vilket inte ingått i utredningens uppdrag. Försvarsmakten instämmer i detta.

Avsnitt 12 Värnpliktigas medinflytande

Försvarsmakten har inget att erinra mot de förslag som utredningen lämnar om Pliktrådets ställning och administrativa anslutning.

Avsnitt 13 Reservofficerare

Enligt 19 § officersförordningen (1996:927) ska det framgå av anställningsavtalet för en reservofficer att han eller hon är skyldig att tjänstgöra förutom under höjd beredskap också när totalförsvarspliktiga är skyldiga att fullgöra beredskapstjänstgöring. Försvarsmakten anser inte att tjänstgöringsskyldigheten i dessa situationer ska vara avhängig av anställningsavtalets utformning. Istället bör det framgå av officersförordningen att reservofficeren är skyldig att tjänstgöra vid höjd beredskap och när totalförsvarspliktiga är skyldiga att fullgöra beredskapstjänstgöring.

Försvarsmakten tillstyrker att det för reservofficerare införs en uttrycklig rätt till tjänstledighet från den civila anställningen.

Försvarsmakten anser, till skillnad mot utredningen, att 3/8-regeln bör förändras. Försvarsmakten har behov av att kunna anställa reservofficerare som RO 2 under längre tid än vad nuvarande bestämmelse medger. Tjänstgöring i Natostaber omfattar ofta drygt tre år och är exempel på tjänstgöring som inte inryms inom 3/8-regeln. Försvarsmakten anser att en utvidgning i tjänstgöringstid till exempel skulle kunna ske genom att regeln görs om till att omfatta fyra års tjänstgöring under åtta år.

Om det finns ett behov av en reservofficer under en längre tid än vad 3/8-regeln medger föreslår utredningen att Försvarsmakten kan anställa reservofficeren som yrkesofficer eller civil arbetstagare. Detta är enligt Försvarsmaktens bedömning endast möjligt och lämpligt i vissa fall. Många gånger är det emellertid bättre för Försvarsmakten om arbetstagaren fortsätter som reservofficer eftersom Försvarsmakten har stor nytta av den kompetens som reservofficeren bygger upp under tjänstgöringen hos sin civila arbetsgivare. Vidare bör inte den, i jämförelse med övriga arbetsmarknaden, unika möjligheten att ha två parallella yrken tas bort bara för att arbetstagaren under en period fokuserar mer på sin anställning i Försvarsmakten.

Därtill anser Försvarsmakten att det inte ska finnas någon begränsning i hur länge en reservofficer får anställas som RO 2. Det bör finnas en möjlighet för en reservofficer att vara anställd längre än vad 3/8-regeln – eller den tid som regeln förändras till – medger när Försvarsmakten har behov och det samtidigt finns önskemål om en längre anställning från både reservofficeren och Försvarsmakten.



Eftersom syftet med 3/8-regeln framförallt är skyddet för reservofficerens civila arbetsgivare bör bestämmelsen ändras så att en anställning som RO 2 saknar tidsbegränsning men skyddet för den civila anställningen som följer av lagen (1994:2076) om skydd för anställning vid viss tjänstgöring inom totalförsvaret m.m. upphör när reservofficeren tjänstgjort som RO 2 utöver vad 3/8-regeln medger. Försvarsmakten anser dock att konsekvenserna av förslaget behöver utredas ytterligare innan tidsbegränsningen kan tas bort.

Avsnitt 14 Gruppbefäl, soldater och sjömän

Eftersom anställningen som GSS inte är en tillsvidareanställning är det naturligt att arbetstagarna börjar se sig om efter annat arbete när anställningsavtalet går mot sitt slut. Att GSS slutar sin anställning innan anställningsavtalets slut försvårar Försvarsmaktens personalplanering. Det är också otillfredsställande att anställningsavtalet avslutas i förtid när både Försvarsmakten och arbetstagaren egentligen vill fullfölja avtalet men arbetstagaren inte vågar på grund av osäkerhet om framtida sysselsättning. Utredningen hänvisar till *En robust personalförsörjning av det militära försvaret (SOU 2016:63)* (2015 års personalförsörjningsutredning) för förslag på väl avvägda sätt att utforma incitament för att få GSS/K att vara kvar till anställningsavtalets slut. Försvarsmakten anser att personalförsörjningsutredningens förslag om att GSS/K ska erhålla högre studiebidrag ska införas. Detta skulle innebära att GSS/K efter sex år, under viss tid (till exempel 120 veckor), ska erhålla det högre studiebidraget enligt 3 kap. 13 § studiestödslagen (1999:1395).

Försvarsmakten ser positiv på att utredningen anser att Försvarsmaktens behov av spetskompetensens bör kunna tillgodoses genom att Försvarsmakten tar fram nya personalkategorier som ska kunna erbjudas tillsvidareanställning i en militär befattning.

Utredningen menar att särskilda skäl i 15 § GSS-lagen inte innebär en skyldighet att tjänstgöra, utan endast en skyldighet för Försvarsmakten att informera arbetstagaren inom viss tid innan tjänstgöringen börjar. Försvarsmakten har ansett att bestämmelsen kan tolkas så att GSS/T är tjänstgöringsskyldiga när Försvarsmakten anser att det föreligger särskilda skäl. Försvarsmakten behöver ha tillgång till GSS/T vid sådana tillfällen som kan utgöra särskilda skäl. Särskilda skäl skulle till exempel kunna vara vid ÖB-givakt eller ÖB-aktivering. Mot bakgrund av Försvarsmaktens behov och de olika tolkningarna av lagrummet anser Försvarsmakten att det bör införas en bestämmelse av vilken det framgår tydligt att GSS/T ska vara skyldiga att tjänstgöra när Försvarsmakten bedömer att det föreligger särskilda skäl.

Utredningen anger på sidan 373, stycke 4, att möjligheten att ianspråkta GSS/T med allmän tjänsteplikt kan variera beroende på hur Försvarsmakten har valt att utforma de enskilda anställningsavtalen. Försvarsmakten vill förtydliga att det inte behöver framgå av anställningsavtalet att arbetstagaren är



tjänstgöringsskyldig vid allmän tjänsteplikt för att personen ska kunna ianspråkta med allmän tjänsteplikt. Detta bör tydliggöras i det fortsatta beredningsarbetet.

Avsnitt 15 Försvarsmaktens Civila arbetstagare

Försvarsmakten tillstyrker förslaget att tidvis tjänstgörande civila arbetstagare ska kunna inneha en annan statlig anställning. Vidare tillstyrker Försvarsmakten förslaget att tidvis tjänstgörande civila arbetstagare får skydd för sin civila anställning och rätt till ledighet vid tjänstgöring i grundberedskap. Dessa förslag bör införas skyndsamt eftersom det föreligger ett kritiskt behov av vissa civila kompetenser, exempelvis inom cyberförsvaret.

Försvarsmakten delar utredningens bedömning att Försvarsmakten har möjlighet att anställa tidvis tjänstgörande civila arbetstagare redan idag. Formerna för detta är emellertid inte tillräckligt flexibla för att uppfylla Försvarsmaktens behov. Utredningen förordar att Försvarsmakten ingår tillsvidareanställningar med en låg sysselsättningsgrad. En sådan konstruktion är inte förenlig med hur Försvarsmakten bedriver sin verksamhet. Behovet av tidvis tjänstgörande civila arbetstagare varierar och kommer från tid till annan både vara högre och lägre än den låga sysselsättningsgrad som utredningen föreslår. Försvarsmakten anser därför att en författning bör införas som innebär ett förfaringsätt motsvarande det som tillämpas för GSS/T och reservofficerare.

Övergripande avseende tidvis tjänstgörande arbetstagare

Försvarsmakten anser att det är tydligast och enklast för arbetstagarna själva, Försvarsmakten och de civila arbetsgivarna som har arbetstagare som är anställda som tidvis tjänstgörande i Försvarsmakten om de tre kategorierna av tidvis tjänstgörande arbetstagare (GSS/T, reservofficerare och civila tidvis tjänstgörande) hanterats och regleras så likartat som möjligt.

Det som framförallt behöver regleras lika är när de tidvis tjänstgörande är skyldiga att tjänstgöra. Utredningen anger att i den omfattning Försvarsmakten vill utöka tjänstgöringsskyldigheten bör det regleras i anställningsavtal eller kollektivavtal. Försvarsmakten anser att det finns vissa situationer där tjänstgöringsskyldigheten bör regleras i författning. De tidvis tjänstgörande arbetstagarna ska enligt Försvarsmakten vara tjänstgöringsskyldiga vid höjd beredskap, när totalförsvarspliktiga är skyldiga att fullgöra beredskapstjänstgöring, vid ÖB-givakt och ÖB-aktivering. Försvarsmakten kommer alltid att ha behov av de tidvis tjänstgörande arbetstagarna i de angivna situationerna och det är inget villkor som kan förhandlas med arbetstagarorganisationerna eller den enskilda arbetstagaren. Tjänstgöringsskyldigheten bör därför regleras i författning. Därtill blir det tidigt klart för den som överväger att ta anställning och dennes civila arbetsgivare vid vilka tillfällen arbetstagaren förväntas tjänstgöra.



Avsnitt 16 Civilpliktiga i Försvarmakten

Försvarmakten tillstyrker förslaget att civilplikten bör aktiveras för verksamheter i Försvarmakten. I förteckning B i bilagan till förordningen (1995:238) om totalförsvarsplikt anges de verksamheter i Försvarmakten där civilplikt får fullgöras. Utredningen föreslår att denna förteckning ska utökas med it- och kommunikationsteknisk tjänst, cybersäkerhet samt övrig logistik vilket Försvarmakten tillstyrker. Försvarmakten har också föreslagit att områdena fortifikation/infrastruktur, skydd och bevakning samt underrättelse- och säkerhetstjänst ska läggas till de verksamheter i Försvarmakten där civilplikt får fullgöras. I *Försvarmaktens personal och kompetensförsörjningsplan*, bilaga 1 s. 17, anges exempel på områden där kompetensförsörjningen till Försvarmakten på olika sätt bör utvecklas för att säkerställa tillväxt och förmågeutveckling. Här nämns bland annat fortifikation/infrastruktur samt underrättelse- och säkerhetstjänst. Dessa områden är således av särskild vikt och med civilplikt kan en större förmåga i höjd beredskap säkerställas. Försvarmakten understryker därför behovet av att även dessa områden tillförs förteckning B i bilagan till förordningen om totalförsvarsplikt.

Försvarmakten instämmer i utredningens bedömning att Försvarmakten ska ha ansvaret för säkerhetsprövning av totalförsvarspliktiga som ska fullgöra civilplikt inom Försvarmaktens verksamheter. Försvarmakten framhåller dock att inför inskrivning med civilplikt som omfattar grundutbildning ska säkerhetsprövningen genomföras innan grundutbildningen mot den aktuella krigsbefattningen. Försvarmakten delar inte utredningens bedömning att det finns behov av ytterligare utrednings- eller lagstiftningsåtgärder vad avser säkerhetsprövning av totalförsvarspliktiga som inte innehar befattningar placerade i säkerhetsklass. Det framgår med tydlighet i 3 kap. 1 § säkerhetsskyddslagen (2018:585) att den som genom en anställning eller på något annat sätt ska delta i säkerhetskänslig verksamhet ska säkerhetsprövas. Denna bestämmelse omfattar redan befattningar som bedöms delta i säkerhetskänslig verksamhet, men som inte når upp till kraven för placering i säkerhetsklass.



I beredningen av detta ärende har deltagit stf. enhetschef Jonas Hård af Segerstad, HR-strateg Karin Brunn Lundgren, försvarsöverpsykolog Gunilla Sundqvist, sektionschef Eva-Marie Winblad Österlind, HR-chef Jeanette Borén, fanjunkare Mikael Sundholm, kapten Fredrik Mattsson, strateg Ulrika Sehlin, HR-strateg Victoria Björklund, tf. HR-chef Henning Rothman och HR-chef Helena Sigurdsson.

Detta yttrande har beslutats av chefsjurist Kerstin Bynander. I den slutliga handläggningen har stabschef Hampe Klein, sektionschef Ilona Heikka samt, som föredragande, försvarsjuristerna Johanna Nilsson och Agneta Stenborg deltagit.

Bynander, Kerstin

Chefsjurist

*Handlingen är fastställd i Försvarmaktens elektroniska dokument- och ärendehanteringssystem.***Sändlista**Regeringskansliet, Förvarsdepartementet fo.remissvar@regeringskansliet.seInom myndigheten för kännedom

ÖB-GD STÖD

FST GEN

FST STÖD

FST HR

FST CIO

FST RHS

FST STRA

FST KOMM

OPL

MUST

AST

FS

MS